

ماندلا؛ مبارز بی کینه

یادداشت‌های سفیر ایران در آفریقای جنوبی

جاوید قربان ابدلی

انتشارات اطلاعات

تهران ۱۳۹۵

سرشناسه: قربان اوغلی، جاوید، ۱۳۳۳-

عنوان و نام پدید آور: ماندلا، مبارز بی کینه: یادداشتهای سفیر ایران در آفریقای جنوبی / جاوید

قربان اوغلی

مشخصات نشر: تهران: اطلاعات، ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۲۷۲ ص.: مصور

شابک: 978-600-435-033-4

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

عنوان دیگر: یادداشتهای سفیر ایران در آفریقای جنوبی

موضوع: ماندلا، نلسون، ۱۹۱۸-۲۰۱۳ م.

موضوع: Mandela, Nelson

موضوع: رؤسای جمهور - آفریقای جنوبی

موضوع: President-South Africa

شناسه افزوده: مؤسسه اطلاعات

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ق ۲ / م ۱۹۴۹ / DT

رده بندی دیویی: ۹۶۹ / ۰۶۱۰

شماره کتابشناسی ملی: ۴۵ ۲۵۰۷

انتشارات اطلاعات

تهران: خیابان میرداماد، خیابان نفت جنوبی، روزنامه اطلاعات، شماره پستی ۵۴۹۹۵۳۱۱۱

تلفن: ۲۹۹۹۳۴۵۵-۶ تلفن دفتر توزیع و فروش: ۲۹۹۹۳۳۴۲

فروشگاه مرکزی: بزرگراه حقانی، روبروی ایستگاه مترو، ساختمان روزنامه اطلاعات، تلفن: ۲۹۹۹۳۶۸۶

فروشگاه شماره (۱): خیابان انقلاب اسلامی، روبروی دانشگاه تهران، تلفن: ۶۶۴۶۰۷۳۴

ماندلا، مبارز بی کینه (یادداشتهای سفیر ایران در آفریقای جنوبی)

نوشته جاوید قربان اوغلی

ویراستار: افسانه قارونی

حروف نگار: مریم ییگرلی

صفحه آرا: رحیم رمضانی

حروف نگاری، چاپ و صحافی: مؤسسه اطلاعات

طراح جلد: رضا گنجی

چاپ اول: ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۵۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-435-033-4

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۵-۰۳۳-۴

Printed in Iran

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۱۱	مقدمه.....
۱۵	پیشگفتار.....
۱۹	۱. خاتمی و ماندلا.....
۲۴	درخواست برای ارسال پیام.....
۲۹	دعوت از ماندلا برای سفر به ایران.....
۳۱	ملاقات با ماندلا و برنامه ریزی سفر.....
۳۳	دومین تماس تلفنی خاتمی و ماندلا.....
۳۷	یک اتفاق غیرمترقبه.....
۴۱	یک ملاقات استثنایی - عبور از بحران.....
۴۵	باز ماندن از همراهی ماندلا - مشکل استقبال.....
۵۱	ملاقاتهای ماندلا در تهران.....
۵۴	ترور حجاریان و ابراز همدردی ماندلا.....
۵۹	۲. حاج سیدحسن خمینی و ماندلا.....
۷۵	۳. زندگی خصوصی پر رمز و راز ماندلا.....
۹۷	۴. ماندلا؛ مبارز بی کینه.....

۵. گفتگو با امینه کاجالیا درباره ماندلا ۱۱۷
۶. میراث ماندگار ماندلا ۱۳۱
- ترک قدرت در اوج محبوبیت ۱۳۴
- رهبری برای همه مردم ۱۳۴
- عفو کن ولی فراموش نکن ۱۳۵
- شجاعت - عقلانیت - شفقت ۱۳۶
- سازگاری اخلاق و سیاست ۱۳۷
۷. هشت ریزگی ماندلا ۱۴۱
۱. سحر یزی ۱۴۲
۲. وقت شناس ۱۴۳
۳. الگوی «رئیس بزرگ» رمزی ۱۴۴
۴. «امید» ثروت پایان ناپسند ۱۴۵
۵. درس های «زندان» ۱۴۷
۶. دیدن خوبی های دیگران ۱۴۸
۷. پرهیز از «هیجانات مقطعی» در تصمیم گیری ۱۴۹
۸. اعتقاد به «خرد جمعی» و اقناع مخاطبان و اسنادپذیری ۱۵۱
۸. جای خالی ما در دنیای بی رنگ ماندلا ۱۵۵
۹. بنیاد «متنفذین» در ایران ۱۵۹
۱۰. هنر مصالحه ۱۶۵
۱۱. موضع شجاعانه ماندلا ۱۷۳
- بیانیه نلسون ماندلا در خصوص محاکمه ۱۳ یهودی و هشت مسلمان ایران ۱۷۹
۱۲. جام جهانی ۲۰۱۰ - تقدیر جهان از ماندلا ۱۸۹
۱۳. روز جهانی نلسون ماندلا ۱۹۵
۱۴. سروها ایستاده می میرند ۲۰۱
۱۵. وداع با ماندلا ۲۰۵
۱۶. جای خالی روحانی و خاتمه ۲۰۹

۲۱۳	 مراسم «شب نلسون ماندلا»
۲۱۹	 ۱۸. یادنامه ماندلا - لذت عفو
۲۳۹	 ۱۹. کار خوب، جلوه بد
۲۴۳	 ۲۰. در مکتب ماندلا، غایت سیاست، قدرت نبود
۲۴۶	 ارزش های انسانی در نظام قبیله ای آفریقا
۲۴۷	 تربیت اروپایی
۲۴۸	 پدر فرزندان
۲۴۹	 تسلیح و مدارا
۲۵۳	 تصاویر

www.ketab.ir

مقدمه

به نام خداوندگارین و انسان را خردمند و آزاد و دوستدار زیبایی آفرید
انسان موجودی تاریخی است و تنها انسان است که تاریخ دارد و
اگر بگوئیم «اسطوره» - دست کم - گذشته - تاریخ را راه برده است شاید
سخن گزافی نگفته باشیم و هنوز نسبت به ادعای حاکمیت عقلی ابزاری
بر جان و جهان انسان نمی توان تأثیر اسطوره را متن جان و جهان او را
نادیده گرفت. هر چند در زمانه ما اسطوره ظاهر و بروز کمتری از گذشته
دارد. ولی کسانی هستند که می توان آنان را اسطوره جسم (!) دانست و
«ماندلا» یکی از آنان است. اگر اسطوره از جمله تجلیات انچه است که
باید باشد، ماندلا در روزگار ما همان بود که می بایست باشد.
بشر در این دوران رنجهائی را تحمل کرده و می کند که کم و کیفاً با
آنچه در گذشته بوده است اگر نگوئیم غیر قابل قیاس دست کم، کم همانند
است. و یکی از زشت ترین آنها «تبعیض نژادی» است که گرچه کم و بیش
همواره بوده است (و احیاناً هست) ولی در دوران حاکمیت استعمار، که
خود بلای بزرگ جان آدمیان بود به صورت نظامهای جبار ضدانسانی

بروز و ظهور کرد و مبارزه با این آفت جان‌سوز مبارزه‌ای بود طولانی و پرهزینه.

کیست که نداند یکی از بزرگترین قهرمانان مبارزه با تبعیض نژادی نلسون ماندلا است که عاقبت نیز پس از سالیان دراز زجر و زندان و رب‌دردی توانست این دیو مهیب را از پا درآورد و با پیروزی ماندلا نقطه یانی بر این صفحه سیاه که به صورت نهاد رسمی در بعضی از کشورها از جمله آفریقای جنوبی ظهور کرده بود نهاده شد.

اینکه، اهمیت دارد ولی مهم‌تر از آن شیوه و مرام ماندلا است که هیچگاه از انسانیت اندیشه‌ن و رفتار کردن غفلت نکرد، او با تبعیض نژادی مبارزه کرد و پیررشد ولی هرگز به فکر انتقام نیفتاد و با برچیده شدن بساط «آپارتاید» کشور را با جامه‌ای از زندگی را از آن همه دانست که در راه بردن و قوام بخشیدن به آن همه اعم از سیاه و سفید، مسلمان و مسیحی و... باید مشارکت کنند.

ماندلا در مبارزه خود در برابر دشمن هیچگاه گامی به عقب نهاد و استوار چون کوه ایستاد ولی چون پیروز شد، به فکر انتقام از کسانی که خود نیز به نحوی قربانی آپارتاید - هرچند به صورت جریان مسلط - بودند نیفتاد.

ماندلا پیش از آنکه به ریاست رسمی کشور آزاد شده خود با پشتوانه اشتیاق و ارادت همه سیاهان (و بسیاری از سفیدپوستان) آفریقای جنوبی برسد بی هیچ قرارداد رسمی رهبر معنوی و الگوی مورد احترام - بی مبالغه بگویم - میلیاردها انسان در سراسر جهان شده بود و چندین صباحی از ریاست ظاهریش نگذشته بود که داوطلبانه قدرت را به جانشینان خود (که البته با او فاصله زیادی داشتند) و نهاد تاب‌بهر و بی دغدغه‌تر به دردهای

ست و پنجه نرم می کردند برسد.

سیاس فراوان از سیاستمدار با فرهنگ و درد آشنا جناب آقای جاوید
ربان اوغلو که تلاش نیکو کرده است تا با توجه به تجربیاتش در دوران
مسئولیت سفارت جمهوری اسلامی در آفریقای جنوبی و آشنایی نزدیکش
با ماندلای فقید و نیز با بهره گیری از مطالبات گسترده و عمیقی که در این
زمینه داشته است کتابی پراچ درباره شخصیت ممتاز ماندلا در اختیار ما و
همه مشتاقان زیبایی و عدالت و انسانیت قرار دهد.

سید محمد خاتمی

مهر ماه ۱۳۹۵

پیشگفتار

نلسون ماندلا نامی آشنا برای بسیاری از مردم کشور ماست. ماندلا تداعی کننده نام مردی است که عرصه خود را صرف مبارزه با کریه ترین شکل حکومت ضد انسانی به نام آپارتاید کرد. پس از تحمل ۲۷ سال زندان، شکنجه، تبعید و مرارت های فراوان، آزادی را برای مردم کشورش به ارمغان آورد. اما نام نلسون ماندلا در کنار واژه گانی مانند مقاومت، مبارزه، زندان و شکنجه با کلمات دیگری همچون انسانیت، گذشت و تسامح مترادف است. انسان بزرگی که در اوج قدرت و محبوبت، کینه ها را از دل شست، عطش انتقام را در خود فرو برد و مردم کینه دار را فارغ از رنگ پوست، برای ساختن کشوری غیر نژادی بر اساس برابری انسانی فراخواند.

نلسون ماندلا در ۵ دسامبر ۲۰۱۳ در ۹۵ سالگی پس از یک عمر زندگی افتخار آفرین، رخ در نقاب خاک کشید و در یکی از باشکوه ترین مراسم با حضور رهبران اکثر کشورهای جهان در بستر ابدی خود جای گرفت. او ۱۰ سال قبل از فوت رسماً کناره گیری خود را از کلیه فعالیت های سیاسی

اعلام کرده و گفته بود ترجیح می‌دهد بقیه عمر خود را در کنار خانواده بگذراند. به‌رغم بازنشستگی داوطلبانه از قدرت و سیاست، ماندلا همچنان پدر معنوی مردم و تأثیرگذارترین سیاستمدار بر آفریقای جنوبی بود. شاید تعجب‌آور باشد گفته شود سفیدپوستان آفریقای جنوبی که به واسطه مبارزات از قدرت را به سیاهان واگذار کرده بودند، به همان اندازه ماندلا را دوست دارند که دیگر رنگها و نژادها به او عشق می‌ورزند. شاید یکی از مهم‌ترین دلیل این امر عنصر عدالت‌ورزی ماندلاست که عفو و گذشت نیز به تبع آن در مورد این مرد بزرگ تاریخ ملکه شده است. برای ۴۸ میلیون مردم آفریقای جنوبی، بیش از نهصد میلیون نفر از مردم قاره آفریقا و بسیاری از مردم دیگر کشورها ماندلا تجسم عشق و تلاش و فداکاری برای فقرا، محرومان، ستمدیدگان، به‌خصوص کودکان یتیم و فقیر بود. مردی که در واپسین سالهای عمر خود همچنان افتخار عدالت‌طلبی و حمایت از کسانی که برای تحقق عدالت در جهان قیام کرده‌اند را با خود یدک کشید.

آنچه در این کتاب به خوانندگان گرامی عرضه می‌شود بخشی از مطالب نگارنده درباره ماندلاست که در قالب، یادداشت‌ها، مقاله، مصاحبه و یا سخنرانی طی سالهای گذشته درباره این مرد بزرگ، سیاستمدار نامدار و تندیس مدارا و گذشت، در روزنامه‌ها، جراید، مجلات و همچنین فضای مجازی منتشر شده است. این مرد تاریخ‌ساز و برنده جایزه صلح نوبل، مردی که از صمیم قلب به امام خمینی (ره)، دیگر چهره تاریخ‌ساز قرن عشق می‌ورزید در یکی از ملاقاتها به نویسنده این سطور گفت: «روز ورود امام خمینی به تهران، یکی از روزهای فراموش نشدنی زندگی من در زندان روبن (روبن آیلند) بود. روزی که آن مرد بزرگ فاتحانه وارد ایران شده به تنهایی اسطوره ۲۵۰۰ ساله حکومت خودکامه شاهنشاهی

را شکست.»

وجه مشترک این مجموعه، مروری بر زوایای مختلف زندگی سیاسی و اجتماعی «نلسون ماندلا» سیاستمدار پرآوازه است که با پیوند عناصر ظاهراً غیرقابل جمع «سیاست و اخلاق» مشی ماندگاری را در عرصه مبارزه، سیاست‌ورزی و حکمرانی به یادگار گذاشت و به اسطوره‌ای بی‌بدیل تبدیل شد که در زمان حیات جهان فروتنانه در مقابل او به پاخاست و در فتنان او با قامتی خمیده و دلی آکنده از اندوه و افسوس، به سوک نشست. سیاستمدار و انسان وارسته‌ای که کینه‌ها را از دل شست و نهال عشق و محبت را بر روی آن در اعماق وجودش بارور کرد تا جهان، او را در قالب تندیس حیات، مدارا به نظاره نشسته و تحسین نماید.

در خاتمه لازم می‌دانم از عزیز ارجمند جناب آقای سید محمد خاتمی که درخواست اینجانب را با بررگوار پی پذیرفته و مقدمه‌ای زیبا بر این مجموعه نوشتند و همچنین کلمه ریزانی که در جمع‌آوری، تدوین و چاپ این کتاب، نویسنده را مرهون مسیبتی بی‌دریغ خود نمودند، تشکر و قدردانی نمایم.

لازم می‌دانم پیشاپیش از خوانندگان این کتاب به خاطر تکرار عبارات و نقل قول‌هایی از نلسون ماندلا در بخش‌های مختلف آن عذرخواهی کنم این امر به دلیل اینکه کتاب مجموعه‌ای از مقالات و سخنرانی‌ها و یادداشت‌ها در مقاطع مختلف تاریخی و با رسانه‌های گوناگون به لزوماً مخاطب‌شان یکسان نیست، انجام شده است؛ اجتناب‌ناپذیر بود.

جاوید قربان‌اوغلی

زمستان ۱۳۹۵